

179.

Nous nous plaignons quelquefois légèrement de nos amis pour justifier par avance notre légèreté.

180.

Notre repentir n'est pas tant un regret du mal que nous avons fait, qu'une crainte de celui qui nous en peut arriver.

181.

Il y a une inconstance qui vient de la légèreté de l'esprit ou de sa faiblesse, qui lui fait recevoir toutes les opinions d'autrui, et il y en a une autre, qui est plus excusable, qui vient du dégoût des choses.

182.

Les vices entrent dans la composition des vertus, comme les poisons entrent dans la composition des remèdes: la prudence les assemble et les tempère, et elle s'en sert utilement contre les maux de la vie. (ÉD. 5.)

183.

Il faut demeurer d'accord, à l'honneur de la vertu, que les plus grands malheurs des hommes sont ceux où ils tombent par les crimes. (ÉD. 5.)

184.

Nous avouons nos défauts, pour réparer par notre sincérité le tort qu'ils nous font dans l'esprit des autres.

185.

Il y a des héros en mal comme en bien.

186.

On ne méprise pas tous ceux qui ont des vices, mais on méprise tous ceux qui n'ont aucune vertu.

187.

Le nom de la vertu sert à l'intérêt aussi utilement que les vices.

ΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΟΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

179.

Παραπονιόμαστε κάποτε επιπόλαια για τους φίλους μας, για να δικαιολογήσουμε προκαταβολικά την επιπολαιότητά μας.

180.

Η μεταμέλειά μας δεν είναι τόσο λύπη για το κακό που κάναμε, όσο φόβος για κείνο που μπορεί να μας βρεί εξαιτίας του.

181.

Υπάρχει μια αστάθεια που προέρχεται από την ελαφρότητα ή την αδυναμία τού πνεύματος και το κάνει να παραδέχεται όλες τις γνώμες τών άλλων, κι υπάρχει και μια άλλη αστάθεια, πιο συγχωρητή, που προέρχεται από την αηδία που μας δίνουν τα πράματα.

182.

Οι κακίες μπαίνουν στη σύνθεση των αρετών, όπως τα δηλητήρια στη σύνθεση των γιατρικών: η φρόνηση τις μαζεύει, τις μετριάζει και τις χρησιμοποιεί ωφέλιμα για να πολεμήσει τα δεινά τής ζωής.

183.

Πρέπει να το παραδεχτούμε, για τιμή τής αρετής, πως τις μεγαλύτερες συμφορές τους τις παθαίνουν οι άνθρωποι από τα εγκλήματα τους.

184.

Ομολογούμε τα ελαττώματά μας για να διορθώσουμε με την ειλικρίνειά μας τη ζημιά που μας κάνουν στο πνεύμα τών άλλων.

(149, 327, 383, 554, 609)

185.

Υπάρχουν ήρωες στο κακό όπως και στο καλό.

186.

Δεν περιφρονούμε όλους εκείνους που έχουν κακίες, περιφρονούμε όμως όλους εκείνους που δεν έχουν καμιάν αρετή.

187.

Το όνομα της αρετής εξυπηρετεί το συμφέρον όσο καλά κι οι κακίες.

(171, 253, 305)

188.

La santé de l'âme n'est pas plus assurée que celle du corps; et quoique l'on paraisse éloigné des passions, on n'est pas moins en danger de s'y laisser emporter que de tomber malade quand on se porte bien.

189.

Il semble que la nature ait prescrit à chaque homme, dès sa naissance, des bornes pour les vertus et pour les vices.

190.

Il n'appartient qu'aux grands hommes d'avoir de grands défauts.

191.

On peut dire que les vices nous attendent, dans le cours de la vie, comme des hôtes chez qui il faut successivement loger; et je doute que l'expérience nous les fît éviter, s'il nous était permis de faire deux fois le même chemin.

192.

Quand les vices nous quittent, nous nous flattons de la créance que c'est nous qui les quittons.

193.

Il y a des rechutes dans les maladies de l'âme, comme dans celles du corps; ce que nous prenons pour notre guérison n'est, le plus souvent, qu'un relâche, ou un changement de mal.

194.

Les défauts de l'âme sont comme les blessures du corps: quelque soin qu'on prenne de les guérir, la cicatrice paraît toujours, et elles sont à tout moment en danger de se rouvrir.

195.

Ce qui nous empêche souvent de nous abandonner à un seul vice est que nous en avons plusieurs.

196.

Nous oublions aisément nos fautes lorsqu'elles ne sont sues que de nous.

E. I. Α. της Κ. τ. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

188.

Η υγεία τής ψυχής δεν είναι περισσότερο εξασφαλισμένη από την υγεία τού σώματος. Όσο κι αν φαινόμαστε απομακρυσμένοι από τα πάθη, δεν κινδυνεύουμε να παρασυρθούμε απ' αυτά λιγότερο απ' όσο κινδυνεύουμε να πέσουμε άρρωστοι όταν είμαστε καλά.

(193, 194)

189.

Φαίνεται πως η φύση έχει χαράξει στον καθένα, μόλις γεννήθηκε, όρια για τις αρετές και τις κακίες του.

(610)

190.

Μόνο οι μεγάλοι άνθρωποι μπορούν να έχουν μεγάλα ελαττώματα.

(602)

191.

Μπορούμε να πούμε πως, στον δρόμο τής ζωής, οι κακίες²⁸ μάς προσμένουν σαν οικοδεσπότες, που κοντά τους πρέπει διαδοχικά να κονέψουμε. Κι αμφιβάλλω αν η πείρα θα μας έκανε να τις αποφύγουμε, αν μας επιτρέπóταν να κάνουμε δυό φορές τον ίδιο δρόμο.

(10)

192.

Όταν μας παρατούν οι κακίες, κολακευόμαστε να πιστεύουμε πως εμείς τις παρατούμε.

(563)

193.

Υπάρχουν ξανακυλίσματα και στις αρρώστειες τής ψυχής όπως και στου σώματος· κι ό,τι νομίζουμε γιατριά μας δεν είναι τίς περισσότερες φορές παρά μια ύφεση ή μια αλλαγή τού κακού.

(188, 194)

194.

Τα ελαττώματα της ψυχής είναι σαν τις πληγές τού σώματος. Όσο κι αν φροντίζουμε να τις γιατρέψουμε, το σημάδι φαίνεται πάντα, κι υπάρχει σε κάθε στιγμή κίνδυνος να ξανανοίξουν.

(188, 193)

195.

Εκείνο που συχνά μάς εμποδίζει να παραδοθούμε σε μια μόνο κακία²⁹ είναι πως έχουμε πολλές.

196.

Εύκολα ξεχνούμε τα λάθη μας όταν είμαστε οι μόνοι που τα ξέρουμε.

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

197.

Il y a des gens de qui l'on peut ne jamais croire du mal sans l'avoir vu; mais il n'y en a point en qui il nous doive surprendre en le voyant.

198.

Nous élevons la gloire des uns pour abaisser celle des autres, et quelquefois on louerait moins Monsieur le Prince et M. de Turenne si on ne les voulait point blâmer tous deux.

199.

Le désir de paraître habile empêche souvent de le devenir.

200.

La vertu n'irait pas si loin si la vanité ne lui tenait compagnie.

201.

Celui qui croit pouvoir trouver en soi-même de quoi se passer de tout le monde se trompe fort; mais celui qui croit qu'on ne peut se passer de lui se trompe encore davantage.

202.

Les faux honnêtes gens sont ceux qui déguisent leurs défauts aux autres et à eux-mêmes; les vrais honnêtes gens sont ceux qui les connaissent parfaitement, et les confessent.

203.

Le vrai honnête homme est celui qui ne se pique de rien.

204.

La sévérité des femmes est un ajustement et un fard qu'elles ajoutent à leur beauté.

205.

L'honnêteté des femmes est souvent l'amour de leur réputation et de leur repos.

197.

Υπάρχουν άνθρωποι, για τους οποίους ποτέ δεν μπορούμε να πιστέψουμε κακό, αν δεν το δούμε. Κανενός όμως η κακία δεν πρέπει να μας ξαφνίσει όταν τη δούμε.

198.

Εξυψώνουμε τη δόξα τού ενός για να μειώσουμε τη δόξα τού άλλου, και κάποτε θα επαινούσαμε λιγότερο τον Πρίγκηπα Condé²⁹ και τον στρατάρχη Turenne³⁰, αν δεν σκοπεύαμε να τους κατακρίνουμε και τους δύο.

(145, 148, 280)

199.

Η επιθυμία να περάσουμε για ικανοί μάς εμποδίζει συχνά να γίνουμε ικανοί.

(117, 127, 245)

200.

Η αρετή δεν θα τραβούσε τόσο εμπρός αν δεν της κρατούσε συντροφιά η ματαιοδοξία.

(150, 388, 598, 599)

201.

Όποιος νομίζει πως μπορεί να βρει μέσα του ό,τι τού χρειάζεται για να μην έχει ανάγκη από κανέναν είναι πολύ γελασμένος. Αλλά πολύ πιο γελασμένος είναι όποιος νομίζει πως ο κόσμος δεν μπορεί να κάνει χωρίς αυτόν.

202.

Ψεύτικοι καθώς-πρέπει⁶ άνθρωποι είναι εκείνοι που κρύβουν τα ελαττώματά τους κι από τους άλλους κι από τον εαυτό τους. Αληθινά καθώς-πρέπει είναι όσοι τα γνωρίζουν στην εντέλεια και τα ομολογούν.

(134, 203, 206, 411, 457, 641)

203.

Πραγματικά καθώς-πρέπει⁶ είναι εκείνος που δεν καυχιέται³¹ για τίποτα.

(134, 206, 307, 431)

204.

Η αυστηρότητα είναι ένα στόλισμα κι ένα φτιασίδι που οι γυναίκες προσθέτουν στην ωμορφιά τους.

(1, 220)

205.

Η τιμιότητα των γυναικών είναι συχνά η αγάπη τής καλής φήμης και της ησυχίας τους.

(1, 169, 204, 220, 333)

206.

C'est être véritablement honnête homme que de vouloir être toujours exposé à la vue des honnêtes gens.

207.

La folie nous suit dans tous les temps de la vie. Si quelqu'un paraît sage, c'est seulement parce que ses folies sont proportionnées à son âge et à sa fortune.

208.

Il y a des gens niais qui se connaissent, et qui emploient habilement leur niaiserie.

209.

Qui vit sans folie n'est pas si sage qu'il croit.

210.

En vieillissant, on devient plus fou et plus sage.

211.

Il y a des gens qui ressemblent aux vaudevilles, qu'on ne chante qu'un certain temps.

212.

La plupart des gens ne jugent des hommes que par la vogue qu'ils ont, ou par leur fortune.

213.

L'amour de la gloire, la crainte de la honte, le dessein de faire fortune, le désir de rendre notre vie commode et agréable, et l'envie d'abaisser les autres, sont souvent les causes de cette valeur si célèbre parmi les hommes.

214.

La valeur est, dans les simples soldats, un métier périlleux qu'ils ont pris pour gagner leur vie.

Ε. Δ. της Κ. τ. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

206.

Αληθινά καθώς-πρέπει ⁶ είναι εκείνος πού θέλει νά μην κρύβεται ποτέ από τα μάτια τών καθώς-πρέπει ανθρώπων.

(202, 411, 457)

207.

Η τρέλλα μάς ακολουθεί σε όλες τις εποχές τής ζωής μας. Κι αν κανένας μοιάζει φρόνιμος, το χρωστά στο ότι οι τρέλλες του είναι ανάλογες με την ηλικία και τη θέση του.

(112, 210, 405, 423, 444)

208.

Υπάρχουν ανόητοι που ξέρουν τον εαυτό τους και χρησιμοποιούν επιδέξια την ανοησία τους.

(156)

209.

Όποιος ζει δίχως τρέλλα δεν είναι όσο γνωστικός νομίζει.

(231, 310)

210.

Γερνώντας γινόμαστε πιο τρελλοί και πιο φρόνιμοι.

(112, 207, 405, 423, 444)

211.

Μερικοί άνθρωποι μοιάζουν με τα τραγουδάκια ³², που τραγουδιούνται για λίγον καιρό μονάχα.

(291)

212.

Οι περισσότεροι κρίνουν τούς ανθρώπους μονάχα από την κοσμική επιτυχία που έχουν ή τα πλούτη τους.

213.

Η αγάπη τής δόξας, ο φόβος τής ντροπής, ο σκοπός τού πλουτισμού, η επιθυμία να κάνουμε τη ζωή μας άνετη κι ευχάριστη κι η όρεξη να ταπεινώσουμε τους άλλους, είναι συχνά οι αιτίες τής αντρειάς, τής τόσο φημισμένης στους ανθρώπους.

(1, 215, 220, 221)

214.

Για τους απλούς στρατιώτες, η αντρειά είναι ένα επικίνδυνο επάγγελμα που το διάλεξαν για να βγάξουν το ψωμί τους.

Ε.Ι.Α της Κ.τ.Ι.
ΙΩΑΝΝΕΣ 2006

215.

La parfaite valeur et la poltronnerie complète sont deux extrémités où l'on arrive rarement. L'espace qui est entre-deux est vaste, et contient toutes les autres espèces de courage: il n'y a pas moins de différence entre elles qu'entre les visages et les humeurs. Il y a des hommes qui s'exposent volontiers au commencement d'une action, et qui se relâchent et se rebutent aisément par sa durée; il y en a qui sont contents quand ils ont satisfait à l'honneur du monde, et qui font fort peu de chose au delà. On en voit qui ne sont pas toujours également maîtres de leur peur; d'autres se laissent quelquefois entraîner à des terreurs générales; d'autres vont à la charge, parce qu'ils n'osent demeurer dans leurs postes. Il s'en trouve à qui l'habitude des moindres périls affermit le courage, et les prépare à s'exposer à de plus grands. Il y en a qui sont braves à coups d'épée, et qui craignent les coups de mousquet; d'autres sont assurés aux coups de mousquet, et appréhendent de se battre à coups d'épée. Tous ces courages, de différentes espèces, conviennent en ce que, la nuit augmentant la crainte et cachant les bonnes et les mauvaises actions, elle donne la liberté de se ménager. Il y a encore un autre ménagement plus général; car on ne voit point d'homme qui fasse tout ce qu'il serait capable de faire dans une occasion, s'il était assuré d'en revenir: de sorte qu'il est visible que la crainte de la mort ôte quelque chose de la valeur.

216.

La parfaite valeur est de faire sans témoins ce qu'on serait capable de faire devant tout le monde.

217.

L'intrépidité est une force extraordinaire de l'âme, qui l'élève au-dessus des troubles, des désordres et des émotions que la vue des grands périls pourrait exciter en elle, et c'est par cette force que les héros se maintiennent en un état paisible, et conservent l'usage libre de leur raison dans les accidents les plus surprenants et les plus terribles.

218.

L'hypocrisie est un hommage que le vice rend à la vertu. (ÉD. 2.)

215.

Η αντρεία η τέλεια, κι η δειλία η απόλυτη είναι δύο άκρα που σπάνια τα φτάνει ο άνθρωπος. Το διάστημα που υπάρχει ανάμεσά τους είναι μεγάλο και περικλείνει όλα τα άλλα είδη τού θάρρους: δεν υπάρχει μεταξύ τους λιγότερη διαφορά απ' όση υπάρχει ανάμεσα στα πρόσωπα και τις ψυχικές διαθέσεις. Υπάρχουν άνθρωποι που πρόθυμα εκθέτουν τον εαυτό τους στην αρχή μιας μάχης, μα που αφήνονται κατόπι κι αποκάνουν εύκολα από τη διάρκειά της. Υπάρχουν άλλοι που είναι ευχαριστημένοι όταν ανταποκρίθηκαν σέ ό,τι είναι η τιμή τού κόσμου, και κάνουν ελάχιστα παραπάνω. Βλέπουμε ανθρώπους που δεν κυριαρχούν πάντα εξίσου τον φόβο τους. Άλλοι αφήνονται νά παρασυρθούν κάποτε σε γενικούς πανικούς. Άλλοι ορμούν στην έφοδο γιατί δεν τολμούν να μείνουν στις θέσεις τους. Βρίσκονται και μερικοί που η συνήθεια τών μικρότερων κινδύνων τούς τονώνει το θάρρος και τούς προετοιμάζει στο να εκτεθούν σε μεγαλύτερους. Υπάρχουν παλληκάρια στο σπαθί που τρέμουν τα βόλια, κι άλλοι πάλι, αδιάφοροι στις ντουφεκιές, που φοβούνται να χτυπηθούν με το σπαθί. Όλα αυτά τα διαφορετικά είδη θάρρους συμπίπτουν στο ότι η νύχτα, μεγαλώνοντας τον φόβο και κρύβοντας τις καλές και τις κακές πράξεις, δίνει σ' όλους τήν ελευθερία να προφυλάγονται. Κι υπάρχει και μια γενικότερη προφύλαξη, γιατί δεν βρίσκεται άνθρωπος που να κάνει όλα όσα θα είταν ικανός να κάνει σε μιαν ορισμένη περίσταση αν είταν εξασφαλισμένος πως θα γυρίσει ζωντανός. Κι έτσι, είναι φανερό πως κάτι αφαιρεί από την αντρεία ο φόβος τού θανάτου.

(1, 213, 215, 220, 221, 370)

216.

Τέλεια αντρεία είναι να κάνεις όταν δεν σε βλέπει κανένας ό,τι είσαι ικανός να κάνεις μπροστά σε όλο τον κόσμο.

(215, 219, 221)

217.

Η αφοβία είναι μια εξαιρετική δύναμη της ψυχής, που την υψώνει πάνω από τις ταραχές, τις συγχύσεις και τις συγκινήσεις που θα μπορούσε ν' ανάψει μέσα της η θέα τών μεγάλων κινδύνων. Κι είναι χάρη σ' αυτή τη δύναμη που οι ήρωες μένουν γαλήνιοι και διατηρούν ελεύθερη τη χρήση τού λογικού τους μέσα στα πιο καταπληκτικά και τα τρομερότερα ατυχήματα.

218.

Η υποκρισία είναι μια εκδήλωση σεβασμού τής κακίας προς την αρετή.

(489)

Εκδότης Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

219.

La plupart des hommes s'exposent assez dans la guerre pour sauver leur honneur; mais peu se veulent toujours exposer autant qu'il est nécessaire pour faire réussir le dessein pour lequel ils s'exposent.

220.

La vanité, la honte, et surtout le tempérament, font souvent la valeur des hommes et la vertu des femmes.

221.

On ne veut point perdre la vie, et on veut acquérir de la gloire: ce qui fait que les braves ont plus d'adresse et d'esprit pour éviter la mort, que les gens de chicane n'en ont pour conserver leur bien.

222.

Il n'y a guère de personnes qui, dans le premier penchant de l'âge, ne fassent connaître par où leur corps et leur esprit doivent défaillir. (ÉD. 2.)

223.

Il est de la reconnaissance comme de la bonne foi des marchands: elle entretient le commerce, et nous ne payons pas parce qu'il est juste de nous acquitter, mais pour trouver plus facilement des gens qui nous prêtent.

224.

Tous ceux qui s'acquittent des devoirs de la reconnaissance ne peuvent pas pour cela se flatter d'être reconnaissants.

225.

Ce qui fait le mécompte dans la reconnaissance qu'on attend des grâces que l'on a faites, c'est que l'orgueil de celui qui donne et l'orgueil de celui qui reçoit ne peuvent convenir du prix du bienfait.

226.

Le trop grand empressement qu'on a de s'acquitter d'une obligation est une espèce d'ingratitude.

219.

Οι περισσότεροι ριψοκινδυνεύουν στον πόλεμο όσο χρειάζεται για να σώσουν την τιμή τους· λίγοι όμως δέχονται πάντα να ριψοκινδυνέψουν όσο χρειάζεται για να πετύχει ο σκοπός για τον οποίο πολεμούν.

(215, 216, 221)

220.

Συχνά, είναι η ματαιοδοξία, η ντροπή, και προπάντων η ιδιοσυγκρασία που κάνουν τή γενναιότητα τών αντρών και την αρετή τών γυναικών.

(1, 169, 204, 205, 213, 215, 241, 346)

221.

Δεν θέλουμε να χάσουμε τη ζωή μας, θέλουμε όμως και ν' αποκτήσουμε δόξα. Γι' αυτό, οι γενναίοι έχουν περισσότερη δεξιότητα κι εξυπνάδα για ν' αποφύγουν τον θάνατο απ' όσην έχουν οι στρεψόδικοι για να κρατήσουν το βιός τους.

222.

Δεν υπάρχει άνθρωπος που να μη δείχνει, από το πρώτο κατηφόρισμα της ηλικίας του, από πού πρόκειται να εξασθενήσει το σώμα και το πνεύμα του.

223.

Με την ευγνωμοσύνη συμβαίνει ό,τι και με την καλή πίστη τών εμπόρων: διατηρεί τις συναλλαγές, και δεν πληρώνουμε επειδή είναι δίκιο να ξεχρεωθούμε, παρά για να βρούμε ευκολότερα ανθρώπους που να μας δανείζουν.

(224, 247, 298)

224.

Δεν μπορούν να καυχηθούν πως είναι ευγνώμονες όλοι όσοι εκτελούν τα χρέη που επιβάλλει η ευγνωμοσύνη.

(224, 247, 298)

225.

Εκείνο που μας κάνει να λαθεύουμε στον υπολογισμό τής ευγνωμοσύνης που προσμένουμε για τις χάρες που κάναμε, είναι πως η αλαζονεία εκείνου που δίνει κι η αλαζονεία εκείνου που λαβαίνει δεν μπορούν να συμφωνήσουν στην τιμή τής ευεργεσίας.

226.

Η υπερβολική βιασύνη στο να ξεϋποχρεωθούμε είναι κι αυτή ένα είδος αχαριστίας.

Εργαστήριο της Κ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 2006

227.

Les gens heureux ne se corrigent guère, et ils croient toujours avoir raison, quand la fortune soutient leur mauvaise conduite. (ÉD. 5.)

228.

L'orgueil ne veut pas devoir, et l'amour-propre ne veut pas payer.

229.

Le bien que nous avons reçu de quelqu'un veut que nous respections le mal qu'il nous fait.

230.

Rien n'est si contagieux que l'exemple, et nous ne faisons jamais de grands biens ni de grands maux qui n'en produisent de semblables. Nous imitons les bonnes actions par émulation, et les mauvaises par la malignité de notre nature, que la honte retenait prisonnière, et que l'exemple met en liberté.

231.

C'est une grande folie de vouloir être sage tout seul. (ÉD. 2.)

232.

Quelque prétexte que nous donnions à nos afflictions, ce n'est souvent que l'intérêt et la vanité qui les causent.

233.

Il y a dans les afflictions diverses sortes d'hypocrisie : dans l'une, sous prétexte de pleurer la perte d'une personne qui nous est chère, nous nous pleurons nous-mêmes ; nous regrettons la bonne opinion qu'elle avait de nous ; nous pleurons la diminution de notre bien, de notre plaisir, de notre considération. Ainsi les morts ont l'honneur des larmes qui ne coulent que pour les vivants. Je dis que c'est une espèce d'hypocrisie, à cause que dans ces sortes d'afflictions, on se trompe soi-même. Il y a une autre hypocrisie, qui n'est pas si innocente, parce qu'elle impose à tout le monde : c'est l'affliction de certaines personnes qui aspirent à la gloire d'une belle et immortelle douleur. Après que le temps, qui consume tout, a fait cesser celle qu'elles avaient en effet, elles ne laissent pas d'opiniâtrer leurs pleurs, leurs plaintes et leurs soupirs ; elles prennent un personnage lugubre, et

227.

Οι ευτυχισμένοι άνθρωποι είναι αδιόρθωτοι, και πιστεύουν πάντα πως έχουν δίκιο, όταν η τύχη ευνοεί τη στραβή διαγωγή τους.

228.

Η αλαζονεία δεν θέλει να χρωστά, κι η φιλαυτία δεν θέλει να πληρώνει.
(225)

229.

Το καλό που λάβαμε από κάποιον απαιτεί να σεβόμαστε το κακό που μας κάνει.
(96, 317)

230.

Τίποτα δεν είναι τόσο μεταδοτικό όσο το παράδειγμα, και δεν κάνουμε ποτέ μεγάλα καλά ούτε μεγάλα κακά, που να μην προκαλέσουν άλλα παρόμοια. Μιμούμαστε τις καλές πράξεις από άμιλλα, και τις κακές από την έμφυτη κακία μας, που η ντροπή την κρατούσε αιχμάλωτη και που την ελευθερώνει το παράδειγμα.

231.

Είναι μεγάλη τρέλλα να θέλεις να είσαι φρόνιμος όταν κανένας άλλος δεν είναι.
(209)

232.

Οποιοδήποτε πρόσχημα κι αν δίνουμε στις θλίψεις μας, συχνά αυτές δεν έχουν άλλη αιτία από το συμφέρον και τη ματαιοδοξία.
(355, 362, 373, 619)

233.

Υπάρχουν στις θλίψεις μας λογιώ-λογιώ υποκρισίες. Στη μια, με την πρόφαση πως κλαίμε τον χαμό ενός αγαπημένου μας προσώπου, κλαίμε τον ίδιο τον εαυτό μας, λυπούμαστε για την καλή γνώμη που το πρόσωπο εκείνο είχε για μας, κλαίμε γιατί λιγοστεύει το βιός μας, η ευχαρίστησή μας, η υπόληψή μας. Έτσι, πάει στους πεθαμένους η τιμή τών δακρύων που κυλούν μονάχα για τους ζωντανούς. Λέω πως αυτό είναι ένα είδος υποκρισίας, γιατί, σε τέτοιων ειδών θλίψεις, γελά κανένας και τον εαυτό του. Υπάρχει και μια άλλη υποκρισία, που δεν είναι τόσο αθώα, γιατί επιβάλλεται σ' όλο τον κόσμο: είναι η θλίψη κάποιων προσώπων που ποθούν τη δόξα ενός ωραίου κι αθάνατου πόνου. Αφού ο καιρός, που αφανίζει τα πάντα, στερέψει τον πόνο που ένοιωθαν πραγματικά, αυτοί εξακολουθούν να επιμένουν στα κλάματα, τα παράπονα και τους αναστεναγμούς τους. Παίρνουν μια πένθιμη όψη και κατα-

travaillent à persuader, par toutes leurs actions, que leur déplaisir ne finira qu'avec leur vie. Cette triste et fatigante vanité se trouve d'ordinaire dans les femmes ambitieuses: comme leur sexe leur ferme tous les chemins qui mènent à la gloire, elles s'efforcent de se rendre célèbres par la montre d'une inconsolable affliction. Il y a encore une autre espèce de larmes qui n'ont que de petites sources, qui coulent et se tarissent facilement: on pleure pour avoir la réputation d'être tendre; on pleure pour être plaint; on pleure pour être pleuré; enfin on pleure pour éviter la honte de ne pleurer pas.

234.

C'est plus souvent par orgueil que par défaut de lumières qu'on s'oppose avec tant d'opiniâtreté aux opinions les plus suivies: on trouve les premières places prises dans le bon parti, et on ne veut point des dernières. (ÉD. 5.)

235.

Nous nous consolons aisément des disgrâces de nos amis, lorsqu'elles servent à signaler notre tendresse pour eux.

236.

Il semble que l'amour-propre soit la dupe de la bonté, et qu'il s'oublie lui-même, lorsque nous travaillons pour l'avantage des autres: cependant c'est prendre le chemin le plus assuré pour arriver à ses fins; c'est prêter à usure, sous prétexte de donner; c'est enfin s'acquérir tout le monde par un moyen subtil et délicat.

237.

Nul ne mérite d'être loué de bonté, s'il n'a pas la force d'être méchant: toute autre bonté n'est le plus souvent qu'une paresse ou une impuissance de la volonté.

238.

Il n'est pas si dangereux de faire du mal à la plupart des hommes que de leur faire trop de bien.

239.

Rien ne flatte plus notre orgueil que la confiance des grands parce que nous la regardons comme un effet de notre mérite, sans considérer qu'elle ne vient le plus souvent que de vanité, ou d'impuissance de garder le secret.

γίνονται, να πείσουν τον κόσμο, με όλες τους τις πράξεις, πως η στενοχώρια τους θα τελειώσει μονάχα μαζί με τη ζωή τους. Αυτή η θλιβερή και κουραστική ματαιοδοξία βρίσκεται συνήθως στις φιλόδοξες γυναίκες: μια που το φύλο τους τούς κλείνει όλους τούς δρόμους που οδηγούν στη δόξα, αυτές προσπαθούν να γίνουν διάσημες με την επίδειξη μιας απαρηγόρητης θλίψης. Υπάρχει κι ένα άλλο ακόμα είδος δάκρυα, που, αναβλύζοντας από φτωχές πηγές μονάχα, κυλούν και στερεύουν εύκολα. Κλαίει κανένας για ν' αποκτήσει τη φήμη πως είναι τρυφερός. Κλαίει για να τον λυπηθούν. Κλαίει για να τον κλάψουν. Κλαίει τέλος για ν' αποφύγει την ντροπή πως δεν κλαίει.

234.

Συχνότερα αντιλέγουμε με τόσο πείσμα στις πιο καθιερωμένες γνώμες από αλαζονεία παρά από αμάθεια. Βρίσκουμε πιασμένες τις πρώτες θέσεις στη σωστή μεριά κι οι τελευταίες δεν μας κάνουν.

235.

Εύκολα παρηγοριόμαστε για τις κακοτυχίες τών φίλων μας, όταν χρησιμεύουν για να φανεί η τρυφερότητα που έχουμε γι' αυτούς.

(463, 583)

236.

Η φιλαυτία μας μοιάζει να γίνεται το κορόϊδο τής καλωσύνης και να ξεχνά τον εαυτό της, όταν δουλεύουμε για το καλό τών άλλων. Ωστόσο, παίρνουμε έτσι τον πιο σίγουρο δρόμο για να φτάσουμε στον σκοπό μας: δανείζουμε τοκογλυφικά με την πρόφαση πως χαρίζουμε τάχα, και κατακτούμε τέλος όλο τον κόσμο μ' έναν τρόπο φίνο και αβρό.

(81, 83, 620)

237.

Κανένας δεν αξίζει να τον επαινέσουμε για την καλωσύνη του, αν δεν έχει τη δύναμη να είναι κακός. Κάθε άλλη καλωσύνη δεν είναι συχνότατα παρά μια σκνηρία ή αδυναμία τής θέλησης.

(387, 479, 481)

238.

Με τους περισσότερους ανθρώπους, δεν είναι τόσο επικίνδυνο να τους κάνεις κακό, όσο το να τους κάνεις πάρα πολύ καλό.

239.

Τίποτα δεν κολακεύει την αλαζονεία μας περισσότερο από την εμπιστοσύνη που μάς δείχνουν οι μεγάλοι, επειδή τη θεωρούμε σαν αποτέλεσμα της αξίας μας, και δεν βλέπουμε πως τις περισσότερες φορές χρωσιέται μονάχα σε ματαιοδοξία ή σε ανικανότητα να κρατούν τα μυστικά τους.

240.

On peut dire de l'agrément, séparé de la beauté, que c'est une symétrie dont on ne sait point les règles, et un rapport secret des traits ensemble, et des traits avec les couleurs, et avec l'air de la personne.

241.

La coquetterie est le fond de l'humeur des femmes ; mais toutes ne la mettent pas en pratique, parce que la coquetterie de quelques-unes est retenue par la crainte ou par la raison.

242.

On incommode souvent les autres, quand on croit ne les pouvoir jamais incommoder.

243.

Il y a peu de choses impossibles d'elles-mêmes, et l'application pour les faire réussir nous manque plus que les moyens.

244.

La souveraine habileté consiste à bien connaître le prix des choses.

245.

C'est une grande habileté que de savoir cacher son habileté.

246.

Ce qui paraît générosité n'est souvent qu'une ambition déguisée, qui méprise de petits intérêts, pour aller à de plus grands.

247.

La fidélité qui paraît en la plupart des hommes n'est qu'une invention de l'amour-propre, pour attirer la confiance ; c'est un moyen de nous élever au-dessus des autres, et de nous rendre dépositaires des choses les plus importantes.

248.

La magnanimité méprise tout, pour avoir tout.

240.

Μπορούμε να πούμε για τη νοστιμάδα, την ξέχωρη από την ωμορφιά, πως είναι μια συμμετρία, που οι κανόνες της μας είναι άγνωστοι, και μια κρυφή αναλογία τών χαρακτηριστικών μεταξύ τους, και των χαρακτηριστικών με τα χρώματα και τον αέρα τού ανθρώπου.

(255)

241.

Τη φιλαρέσκεια έχουν στο βάθος τού χαρακτήρα τους οι γυναίκες, δεν τη χρησιμοποιούν όμως όλες, γιατί σε μερικές η φιλαρέσκεια είναι συγκρατημένη από τον φόβο ή από τη γνώση.

(169, 205, 220, 277, 332, 334, 349)

242.

Ενοχλούμε τούς άλλους συχνά, όταν νομίζουμε πως δεν είναι ποτέ δυνατόν να τους ενοχλήσουμε.

(622)

243.

Λίγα πράγματα είναι καθαντό αδύνατα, και για να τα πετύχουμε μας λείπει περισσότερο η επιμέλεια παρά τα μέσα.

(30, 42, 53, 57, 58, 153, 323, 574)

244.

Η υπέρτατη επιδεξιότητα είναι να γνωρίζει κανένας καλά την αξία τών πραγμάτων.

(159, 161, 377)

245.

Είναι μεγάλη επιδεξιότητα το να ξέρει κανένας να κρύβει την επιδεξιότητά του.

(117, 124, 125, 127, 199)

246.

Ό,τι μοιάζει γενναιοδωρία δεν είναι συχνά παρά μια φιλοδοξία μεταμφιεσμένη, που περιφρονεί κάτι μικρά συμφέροντα για να πετύχει μεγαλύτερα.

(39, 248, 285, 492, 628)

247.

Η αφοσίωση που δείχνουν οι περισσότεροι δεν είναι παρά μια εφεύρεση τής φιλαυτίας για να κερδίσει την εμπιστοσύνη. Είναι ένα μέσο για να υψωθούμε πάνω από τους άλλους και να γίνουμε θεματοφύλακες τών πιο σημαντικών πραγμάτων.

(85, 223, 298)

248.

Η μεγαλοψυχία τα περιφρονεί όλα για να τ' αποχτήσει όλα.

(246, 285)

249.

Il n'y a pas moins d'éloquence dans le ton de la voix, dans les yeux, et dans l'air de la personne, que dans le choix des paroles.

250.

La véritable éloquence consiste à dire tout ce qu'il faut, et à ne dire que ce qu'il faut.

251.

Il y a des personnes à qui les défauts siéent bien, et d'autres qui sont disgraciées avec leurs bonnes qualités.

252.

Il est aussi ordinaire de voir changer les goûts, qu'il est extraordinaire de voir changer les inclinations.

253.

L'intérêt met en œuvre toutes sortes de vertus et de vices.

254.

L'humilité n'est souvent qu'une feinte soumission, dont on se sert pour soumettre les autres; c'est un artifice de l'orgueil qui s'abaisse pour s'élever; et bien qu'il se transforme en mille manières, il n'est jamais mieux déguisé et plus capable de tromper que lorsqu'il se cache sous la figure de l'humilité.

255.

Tous les sentiments ont chacun un ton de voix, des gestes et des mines qui leur sont propres, et ce rapport, bon ou mauvais, agréable ou désagréable, est ce qui fait que les personnes plaisent ou déplaisent.

256.

Dans toutes les professions, chacun affecte une mine et un extérieur, pour paraître ce qu'il veut qu'on le croie: ainsi on peut dire que le monde n'est composé que de mines.

257.

La gravité est un mystère du corps inventé pour cacher les défauts de l'esprit.

249.

Ευγλωττία υπάρχει στον τόνο τής φωνής, στα μάτια και στον αέρα τού ανθρώπου, τουλάχιστον όσο και στην εκλογή τών λόγων.

250.

Η αληθινή ευγλωττία συνίσταται στο να λέει κανένας όλα όσα πρόχει και μόνο όσα πρόχει.

251.

Υπάρχουν άνθρωποι που τους πάνε καλά τα ελαττώματα, κι άλλοι που τους αδικούν τα προτερήματά τους.

(90, 155, 273, 354)

252.

Όσο συνειδημένο είναι ν' αλλάζουν τα γούστα, τόσο εξαιρετικό είναι ν' αλλάζουν οι κλίσεις.

(13, 45, 563, 625)

253.

Το συμφέρον κινητοποιεί κάθε λογής αρετές και κακίες.

(171, 187, 305)

254.

Η ταπεινοφροσύνη δεν είναι συχνά παρά μια προσποιημένη υποταγή, που τη χρησιμοποιούμε για να υποτάσσουμε τους άλλους. Είναι ένα τέχνασμα της αλαζονείας που ταπεινώνεται για ν' ανυψωθεί, και, μολονότι μεταμορφώνεται με χίλιους τρόπους, ποτέ δεν είναι καλύτερα μεταμφιεσμένη κι ικανότερη να ξεγελάσει παρά σαν κρύβεται πίσω από τη μορφή τής ταπεινοφροσύνης.

(33, 358, 534, 537, 563)

255.

Όλα τα αισθήματα έχουν το καθένα τον δικό του τόνο φωνής, τις χειρονομίες και τις εκφράσεις του, κι είναι αυτή η σχέση, η καλή ή κακή, η ευχάριστη ή δυσάρεστη, που κάνει τους ανθρώπους ν' αρέσουν ή να δυσσαρεστούν.

(240)

256.

Σ' όλα τα επαγγέλματα, ο καθένας παίρνει μιαν έκφραση κι ένα παρουσιαστικό για να φαίνεται εκείνο που θέλει να τον νομίζουν. Κι έτσι μπορούμε να πούμε πως ο κόσμος αποτελείται μονάχα από εκφράσεις.

(170)

257.

Η σοβαρότητα είναι ένα μυστήριο τού σώματος, που εφευρέθηκε για να κρύβει τα ψεγάδια τού πνεύματος.

258.

Le bon goût vient plus du jugement que de l'esprit. (ÉD. 5.)

259.

Le plaisir de l'amour est d'aimer, et l'on est plus heureux par la passion que l'on a que par celle que l'on donne. (ÉD. 2.)

260.

La civilité est un désir d'en recevoir et d'être estimé poli.

261.

L'éducation que l'on donne d'ordinaire aux jeunes gens est un second amour-propre qu'on leur inspire.

262.

Il n'y a point de passion où l'amour de soi-même règne si puissamment que dans l'amour, et on est toujours plus disposé à sacrifier le repos de ce qu'on aime qu'à perdre le sien.

263.

Ce qu'on nomme libéralité n'est le plus souvent que la vanité de donner, que nous aimons mieux que ce que nous donnons.

264.

La pitié est souvent un sentiment de nos propres maux dans les maux d'autrui; c'est une habile prévoyance des malheurs où nous pouvons tomber; nous donnons du secours aux autres, pour les engager à nous en donner en de semblables occasions, et ces services que nous leur rendons sont, à proprement parler, des biens que nous nous faisons à nous-mêmes par avance.

265.

La petitesse de l'esprit fait l'opiniâtreté, et nous ne croyons pas aisément ce qui est au delà de ce que nous voyons.

258.

Το καλό γούστο προέρχεται περισσότερο από την κρίση παρά από το πνεύμα.

(97, 456)

259.

Του έρωτα η απόλαυση είναι στο ν' αγαπούμε, κι είμαστε πιο ευτυχημένοι για το πάθος που νοιώθουμε παρά για κείνο που εμπνέουμε.

(262, 374, 500)

260.

Η ευγένεια στους τρόπους, που δείχνουμε, είναι επιθυμία να μας την ανταποδίδουν και να μας θεωρούν ευγενικούς.

261.

Η ανατροφή που δίνουμε συνήθως στους νέους είναι μια δεύτερη φιλαυτία που τους εμπνέουμε.

(495, 518)

262.

Δεν υπάρχει πάθος, όπου η αγάπη τού εαυτού μας να κυριαρχεί τόσο δυνατά, όσο στον έρωτα, κι είμαστε πάντα περισσότερο διατεθειμένοι να θυσιάσουμε την ησυχία εκείνου που αγαπούμε παρά να χάσουμε τη δική μας.

(259, 324, 374, 500)

263.

Αυτό που ονομάζουμε γενναιοδωρία δεν είναι τις περισσότερες φορές παρά η ματαιοδοξία τού να δώσουμε, που την προτιμούμε από κείνο που δίνουμε.

264.

Η συμπόνοια είναι συχνά η συναίσθηση τών δικών μας συμφορών, μέσα στις συμφορές τών άλλων. Είναι μια επιδέξια πρόβλεψη τών δυστυχιών όπου μπορούμε να πέσουμε. Βοηθούμε τους άλλους για να τους κάνουμε να μας βοηθήσουν σε παρόμοιες περιστάσεις, κι αυτές οι υπηρεσίες που τους παρέχουμε είναι στην πραγματικότητα ευεργεσίες που κάνουμε προκαταβολικά στον εαυτό μας.

265.

Η στενοκεφαλιά γεννά το πείσμα, και δεν πιστεύουμε εύκολα ό,τι βρίσκεται πιο πέρα απ' ό,τι βλέπουμε.

(337, 357, 375, 623)